

Derviş: Bir eski modele dönüş

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bence çember tamamlanmış, Türkiye'de bürokrasinin siyasal alanı büsbütün daraltıp, devre

dışı bırakarak yönetime el koyması süreci Kemal Derviş'in 'partiler üstü' kimliğiyle ve dışardan bakan atanmasıyla son evresine ulaşmıştır.

Biliyorsunuz, Türkiye'de kriz sorununa ben bir süredir bu açıdan yaklaşıyorum. Temel iddiam da şudur: Türkiye'de asıl kriz siyasal alanda yaşanıyor. Önce Cumhurbaşkanı, ardından yargı bürokrasisi, nihayet açık ya da kapalı bir biçimde ordu, kirlenme ve diğer sorunları neden ve gerekçe göstererek siyaseti devre dışı bırakıyor ve yönetime el koyuyor.

Cumhurbaşkanı'nın son çıkışı buydu. 'Beyaz Enerji Operasyonu' buydu, başsavcının 'Ben özgürüm' deyişi buydu.

Bu durumun kamuoyunda bulduğu yankının da bir gerekçesi var: Gerek iş çevreleri, gerek basın, gerekse en genel anlamda kamuoyu Türkiye'deki asıl sorunun kurumsal yapılar, onların açmazları ve tıkanıklıkları değil 'kötü yönetim' olduğunu düşünüyor. Siyasetin ve seçilmişlerin artık Türkiye'yi yönetemeyeceği konusunda bir uzlaşma hâkim etrafa. İşin en feci yanı, siyasilerin de aynı kanıda oluşu. Dolayısıyla, son ekonomik kriz ortaya çıkınca bu iş bahane edilerek, Türkiye'ye 12 Mart ve 12 Eylül modeli bir giysi, hiç zaman geçirilmeden giydirildi. Bir teknokrat, büyük kurtarıcı olarak görüldü, ithal edildi, kabineye alındı ve her şey eline bırakıldı.

Bu köşeyi izleyenler hatırlayacaktır, bu konuyu ele aldığım son yazımı, 'Yönetimlerin en kötüsü ve ürkütücü olanı bürokratların, teknisyenlerin egemen olduğu teknokratik yönetimdir' diye bitirmiştım. İşte şimdi tam o noktadayız. Bütün bir seçilmişler grubu kenara çekildi ve her şey bir bürokrat-teknisyene havale edildi. Bu, 12 Mart döneminde denenilen modelden farksızdır. O dönemde de başında Nihat Erim'in bulunduğu kabine 'atanmışlar'dan oluşuyordu ve 'beyin takımı' diye tanımlanmıştı. Aynı şey, 12 Eylül'ün hem kabinelerinde hem de Danışma Meclisi'nde ortaya çıkmıştı. Özellikle iş çevrelerinin onay ve destek verdiği birtakım insanlar kamu yönetimini ellerine almış, yapacaklarını yapmıştı. Sonuç alındı mı bu işlerden diye sorarsanız yanıtım hayır olacaktır. İki nedenden ötürü.

Sonuç, her şeyden önce neyin sonuç diye görüldüğüyle ilgili bir meseledir. Tabii ki, ortada bir sonuç bulunacaktır; fakat onun anlamını çözmek zaman işidir. O anlamda o sonucun kimlerin yararına, kimlerin zararına olduğuyla ilgili bir şeydir. Ben, hayır derken yapısal anlamda bir dönüşüm ve kalıcı bir toplumsal yarardan söz ediyorum. O asla sağlanamadı. 12 Mart'ta kabine sadece haşhaş yasağını getirdi; 12 Eylül'de ülkenin üstüne deli gömleğini giydirdi.

İkincisi, bu yöntem işleyemez. Çünkü, bürokrasi, kendi dışından gelene bir midye gibi kapanır. İşte Temizel daha ilk günden istifa etti. Yarın, görevinin başında kalanlar, Derviş'e kapanacaktır. Düne kadar her şeyin sahibi görünüp bugün müflis tüccara dönenler herhalde bu durumu sineye çekmeyecek, 'gerekli işlemler'i yapacaktır. Nereden mi biliyorum?

1993 yılında, 12 Mart kabinesinin 'mutemet' ismi Atilla Karaosmanoğlu, lütfedip beni Dünya Bankası'ndaki ofisinde kabul etmişti. Kendisiyle görüşürken bu konu açıldığında görevi kabulünün bir hata olduğunu söyledi. (Karaosmanoğlu bunu başka yerde de açıkladı.) Nedeni de, 'Paraşütle inerek bir şey yapılmıyor, insanlar size tepki duyuyor' diyerek belirtmişti, akıllı ve sağduyulu birisi olarak. Yarın aynı şey kesinlikle ama kesinlikle Derviş'in başına gelecektir.

Belki bunu herkes görüyor ve bu 'mehdi' psikolojisinin bir uzantısı olarak yarın bütün bir kabine teknisyenlerden oluşsun istenecektir ama o bile bu sorunu aşmaya yetmez; sadece yeni sorunlar doğurur!